

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 4 grudnia 2008 r.

w sprawie uczczenia pamięci błogosławionego Arcybiskupa
Antoniego Juliana Nowowiejskiego (1858–1941),
wielkiego Polaka i Pasterza Kościoła Katolickiego

Senat Rzeczypospolitej Polskiej w 150-lecie urodzin i 100. rocznicę konsekracji biskupiej Antoniego Juliana Nowowiejskiego oddaje hołd jednemu z najwybitniejszych pasterzy Kościoła Katolickiego w międzywojennej Polsce, znanemu działaczowi społecznemu i mężowi stanu.

Błogosławiony Arcybiskup Antoni Julian Nowowiejski urodził się 11 lutego 1858 roku we wsi Lubienie pod Opatowem. W 1873 roku przeniósł się do Płocka, gdzie w 1874 roku wstąpił do Seminarium Duchownego. W 1878 roku został skierowany na studia teologiczne w Akademii Duchownej w Petersburgu, które ukończył w 1882 roku. Święcenia kapłańskie przyjął w 1881 roku. Był wykładowcą teologii w Seminarium Duchownym w Płocku, a w latach 1901-1908 roku pełnił funkcję rektora tej uczelni. Był ponadto wikariuszem generalnym i prepozytem kapituły katedralnej płockiej. 12 czerwca 1908 roku papież Pius X powołał go na Biskupa Płockiego.

Przez 33 lata kierował prastarą Diecezją Płocką, pełniąc jednocześnie odpowiedzialne funkcje w odradzającej się do bytu państwowego Ojczyźnie i w Episkopacie Polski. W 1917 roku Rada Regencyjna Królestwa Polskiego powołała go na członka Rady Stanu. Przez kilka lat był sekretarzem generalnym Episkopatu Królestwa Polskiego, a potem Metropolii Warszawskiej. W 1925 roku został pierwszym w Polsce prezesem Związku Misyjnego Duchowieństwa, organizacji niezwykle zasłużonej dla krzewienia misji. W swej działalności pasterskiej i społecznej wiele troski poświęcił rodzinie, w której upatrywał fundament zdrowego organizmu państwa. Wskazywał na niezbędny w wychowaniu młodych pokoleń wspólny trud wychowawczy rodziców, szkoły i Kościoła. W czasach najazdu bolszewickiego trwał w swej biskupiej siedzibie, organizował pomoc charytatywną, umacniał ducha księży i postawy patriotyczne ludności. W czasach pokoju budował gmachy Seminarium Duchownego w Płocku, odrestaurował Katedrę Płocką, otworzył pierwsze w Królestwie Polskim Muzeum Diecezjalne. Skutecznie wzywał księży do wznoszenia domów parafialnych, które stały się znaczącymi placówkami życia kulturalnego na północnym Mazowszu. Zasłynął rozległą twórczością naukową, jest autorem wielu znakomitych

prac historycznych i teologicznych. Szczególnie znane dzieła to "Monografia historyczna Płocka", która do dziś stanowi bezcenne źródło wiedzy o mieście władców polskich Władysława Hermana i Bolesława Krzywoustego, oraz "Wykład liturgii Kościoła Katolickiego" pozostający do dziś najpoważniejszą publikacją dotyczącą liturgii katolickiej w języku polskim.

W 1930 roku Pius XI obdarzył go godnością Arcybiskupa Silneńskiego. W 1931 roku otrzymał Krzyż Komandorski z Gwiazdą Orderu *Polonia Restituta*. W tym samym roku Uniwersytet Warszawski nadał mu doktorat *honoris causa*. Swoje szlachetne życie zakończył 28 maja 1941 roku wskutek tortur, głodu i wyczerpania fizycznego w obozie niemieckim w Działdowie. Do dziś nieznane jest miejsce Jego pochówku.

Sługa Boży Jan Paweł II, beatyfikując 13 czerwca 1999 roku na Placu Marszałka Józefa Piłsudskiego w Warszawie 108 polskich męczenników "brunatnego totalitaryzmu", postawił na ich czele właśnie Arcybiskupa Antoniego Juliana Nowowiejskiego.

Senat Rzeczypospolitej Polskiej uznaje życie i działalność błogosławionego Arcybiskupa Antoniego Juliana Nowowiejskiego za chlubny przykład heroizmu obywatela i kapłana, za wzór działacza społecznego, którego praca nad duchowością narodu, obroną jego godności w chwilach największych prób, dowodziła heroicznego umiłowania Boga i Ojczyzny. Senat oddaje hołd błogosławionemu Arcybiskupowi Antoniemu Julianowi Nowowiejskiemu, uznając, iż jest człowiekiem godnym najwyższego uznania i należnej czci. Stanowi wzór do naśladowania dla kolejnych pokoleń Polaków.

Senat Rzeczypospolitej Polskiej zwraca się do środowisk wychowawczo-oświatowych i naukowych z apelem o popularyzowanie wiedzy o postaci i zasługach tego wielkiego Polaka, Pasterza, Wychowawcy i Patrioty.

Senat Rzeczypospolitej Polskiej z uznaniem odnosi się do inicjatywy władz kościelnych oraz władz samorządowych, aby uczcić pamięć Arcybiskupa Antoniego Juliana Nowowiejskiego poprzez utworzenie w Działdowie, w budynku obozowym, w którym Go więziono, hospicjum oraz zakładu leczniczo-opiekuńczego.

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski".

MARSZAŁEK SENATU

Bogdan BORUSEWICZ